

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Ansa Haapala
t f stabschef

TJÄNSTESKRIVELSE

2014-02-13

1 (5)

Dnr 2014/SN0009-51

Socialnämnden

Utredning om avgift för boendestöd

Förslag till beslut

- Kommunfullmäktige föreslås besluta att egenavgiften för boendestöd upphör från och med den 1 maj 2014.

Socialförvaltningen

Björn Nilsson
T f förvaltningschef

Ansa Haapala
T f stabschef

Sammanfattning

År 2011 infördes en avgift för insatsen boendestöd för (KF 2011-04-14, § 53). Inkomsterna för kommunen är marginella samtidigt som avgiften kan leda till att personer med psykisk ohälsa inte får det stöd de är i behov av, varför förvaltningen föreslår att avgiften upphör.

Beskrivning av ärendet

Boendestöd

Boendestöd är ett individuellt behovsprövat bistånd enligt socialtjänstlagen, 4 kap 1 § SoL, som riktar sig främst till personer med psykisk, neuropsykiatrisk eller begåvningsmässig funktionsnedsättning. Även personer med psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och samtidig missbruksproblematik (samsjuklighet) kan ha behov av boendestöd.

Boendestöd är en kvalificerad insats, som inom ramen för biståndsbeslutet, ska anpassas flexibelt efter den enskildes funktionsnedsättning, behov och hälsotillstånd. Boendestödet utgår från den boendes hem men omfattar även stöd i situationer utanför hemmet. Stödet ska utformas så att den enskildes egen förmåga tas tillvara och förstärks vilket innebär att stödet kan se olika ut för olika personer. Stödet kan exempelvis innebära hjälp och stöd i att planera tid och aktiviteter, ekonomisk planering, stöd till ökat eget ansvarstagande, i att hålla ordning i hemmet, strukturering av tillvaron, skapa rutiner vad gäller mat och sömn. Syftet med insatsen är att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt dagliga liv, bidra till ökad självständighet och motverka social isolering.

Enligt 3 kap. 4 § i socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. I samband med att psykiatrireformen genomfördes 1995, uppmärksammades särskilt kommunernas skyldighet att genom uppsökande verksamhet främja goda levnadsförhållanden för personer med psykisk funktionsnedsättning (5 kap. 8 § SoL).

Socialstyrelsen anser att kommunernas uppsökande och informerande arbete behöver intensifieras och utvecklas för att fler personer med psykisk ohälsa, som har stora och ej tillgodosedda behov ska nås av adekvata insatser.

"Personer med allvarlig psykisk sjukdom kan ofta ha svårigheter att själva söka den hjälp de behöver. Det uppsökande och informerande arbetet är här en av grundbultarna för att dessa personer, med många gånger sammansatta behov, ska nås av samhällets utbud av insatser och få möjlighet till ökad delaktighet i samhället. Det uppsökande arbetet kan sägas vara ett verktyg för att sänka trösklarna för människor i riskgrupper att få hjälp. För unga personer kan arbetet

vara av stor betydelse för att förbinda en utveckling av långvarig och allvarlig psykisk sjukdom genom tidig upptäckt och tidigt inledda insatser.”¹

Boendestöd i Tyresö kommun

Brukare som erhåller boendestöd i Tyresö idag är personer i ovan nämnda målgrupper. Boendestödet utförs idag av boendestödjarna inom Hästskons boendeenhet, för målgruppen med psykisk funktionsnedsättning och personer med samsjuklighet (missbruk och psykiska funktionsnedsättningar).

Antalet brukare var vid årsskiftet 56 personer.

Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och/eller begåvningsmässig funktionsnedsättning, som tillhör LSS målgrupp, får boendestöd av personal som arbetar på kommunens servicebostäder. Antalet brukare är 11 personer.

Biståndsavdelningen köper även boendestöd från externa utförare för fem brukare. Totalt uppgår antalet brukare som får boendestöd till 72 personer.

Boendestöd ska utredas enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV, under 2014.

Avgift för boendestöd

I samband med ändringen av taxa och avgifter för omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning 2011 infördes även en avgift för boendestöd. Denna insats var tidigare avgiftsfri. Avgiften är inkomstbaserad och maximala avgiften är 500 kr/mån. Tanken med att införa en avgift för boendestöd var att i någon mån likställa insatsen med insatser inom hemtjänsten. I kommentarerna till 3 kap § 4 Socialtjänstlagen, anges att när det gäller bistånd i form av stöd och hjälp får inte den enskildes ekonomi avgöra om han eller hon ska få de biståndsinsatser som det finns ett behov av. Äldre och funktionshindrade ska inte få sina biståndsbehov bedömda i relation till sin ekonomi. Enligt 8 kap § 2 SoL har kommunerna dock rätt att ta ut en inkomstrelaterad avgift för den typen av insatser.

Boendestödet i Tyresö kommun är idag endast avgiftsbelagt för dem som får boendestöd genom boendestödjarna på Hästskons boendeenhet. De som erhåller

¹ Socialstyrelsens rapport 2012: ”Att nå personer med psykisk ohälsa”

boendestöd genom annan utförare, som till exempel personer som tillhör LSS målgrupp och beviljas boendestöd enligt SoL, har ingen avgift.

Vad gäller personer med psykisk funktionsnedsättning i allmänhet lever många under knappa ekonomiska förhållanden och kan ha svårt att hantera sin vardagsekonomi. Införandet av avgift år 2011 har medfört att ett tiotal personer av sagt sig insatsen av ekonomiska skäl

Kommuner som tar ut en avgift för boendestöd är till exempel Växjö och Sundsvall. Södertörns kommunerna Nacka, Haninge, Huddinge, Södertälje, Botkyrka, Värmdö och Nynäshamn tar inte ut någon avgift för boendestöd. Även i Stockholms stad är boendestöd en avgiftsfri insats.

Motiveringen är att det är en utsatt målgrupp som ibland har svårt att se sina behov, men som behöver ta emot boendestöd för att få ett fungerande liv. Det kan också vara svårt att först motivera en person att ta emot stöd och sedan kräva betalt för stödet. Kommunerna har en skyldighet att arbeta med uppsökande verksamhet för målgruppen och avgifter komplicerar möjligheterna för boendestödjarna att arbeta motiverande och uppsökande.

Förvaltningens bedömning

Totalt 72 personer var i december 2013 beviljade boendestöd. Ett fåtal, cirka 10 brukare betalar en avgift, dock maximalt 500 kronor i månaden. De allra flesta betalar ingen avgift för insatsen eftersom de har för låga inkomster och därmed inget avgiftsutrymme. Det har även varit svårt att fastställa avgiftsutrymmet, då det utifrån målgruppens svårigheter har varit svårt att få in fullständiga uppgifter om inkomster och utgifter. Brukare har beviljats boendestödinsatser utan att avgift fastställts då brukarens behov har varit så omfattande att insatsen måste ges trots att avgiftsutrymmet inte kunnat fastställas. Det skapar en osäkerhet hos förvaltningen om hur man ska hantera detta.

Intäkterna från avgiften för boendestöd är mycket små för kommunen, mindre än 5000 kronor i månaden. Avgiftshanteringen tar dessutom administrations- och utredningsresurser i anspråk som inte står i proportion till intäkterna.

Avgiften är inte likställd då de som får sitt boendestöd (enligt SoL) inom LSS målgrupp inte betalar någon avgift.

Det finns brukare som avsäger sig stödet då avgiften belastar en redan ansträngd privatekonomi. Boendestödet är betydelsefullt för att klara av ett relativt självständigt liv i ett ordinärt boende. Boendestöd fyller också en förebyggande funktion för personer som till följd av psykisk funktionsnedsättning riskerar att förlora sin bostad. Avgiften för boendestöd kan ha en motverkande effekt för socialförvaltningens uppsökande och motiverande arbete och kan därmed komma att medföra merkostnader, till exempel i form av externt köpta boendeplatser.

Inriktningen och behovet av boendestöd i Tyresö kommun har utvecklats och delvis förändrats sedan 2011. Till exempel har målgruppen med neuropsykiatriska diagnoser och unga vuxna med psykisk ohälsa ökat och behoven ser delvis annorlunda ut. Boendestödjarna på Hästkons boendeenhet har under de senaste åren vidareutbildats i bland annat Case management². Insatsernas karaktär har utvecklats till ett tydligare strukturerat psykosocialt stöd och skiljer sig därmed från insatser inom hemtjänsten. Erfarenheterna visar också att målgruppens utsatthet och ambivalens att ta emot stöd, trots behov, i stor utsträckning fordrar motiverande och uppsökande insatser.

Förvaltningens bedömning är att avgiftsbeläggningen av boendestöd ger ytterst marginella intäkter till kommunen men kan leda till missförhållanden för målgruppen. Avgiften bör därför tas bort från och med 1 maj 2014.

² Case management är en insats/metod som samordnar vården för personer med allvarliga psykiska funktionshinder för att de ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Arbetssättet växte fram i USA på 1970-talet för att underlätta för tidigare slutenvårdspatienter att bo kvar ute i samhället.